7. SINIF • TÜRKÇE | Çalışma Föyü · Boşluklu

TABLO VE GRAFİK OKUMA

Okul: ..... **Öğretmen:** .....
Öğrenci: ..... **Sınıf / No:** ..... / .....

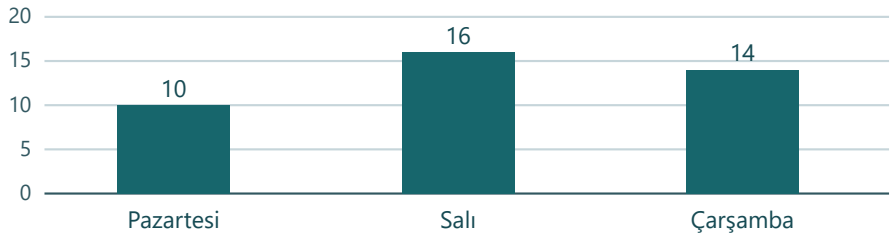
01 KONU ANLATIMI

Çözümlü örnek

Kitaplıkta pazartesi 10, salı 16, çarşamba 14 kitap ödünç verildi. Öğrenciler bu sayıları sütun grafiğiyle gösterdi.

İncelenen bölüm 10, 16 ve 14

Ödünç verilen kitap sayısı

1. Belirle
Günleri yatay, kitap sayılarını dikey eksende oku.

2. İncele
En uzun sütunu bul ve çarşambayla farkını hesapla.

3. Sonuca ulaş
Salı en yüksek gündür. Fark 2, üç günün toplamı 40 kitaptır.

1. TABLO VE GRAFİK OKUMA

9 alt konu

1.1 Temel Kavramlar ve Sınıflandırma

A. Başlık ve birimler

- Grafiği yorumlamadan önce başlık, eksen, ölçek, renk açıklaması ve birimler okunur.
- Birim değiştiğinde sayıları doğrudan karşılaştırmak yanıltabilir.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Bir çizgi grafikte x ekseni ay, y ekseni satış adediyse artışı adet üzerinden yorumlamak gerekir; “yüzde” ifadesi ayrıca hesap ister.

AYIRT ETME İPUCU

Grafik görselinin yüksekliği yanıltabilir; sayısal ekseni kontrol et.

Tablo ve Grafik Okuma: adım adım uygulama

01 Önce başlığı, eksenleri, sayı birimlerini ve zaman aralığını oku.	02 Değerleri doğrudan karşılaştır; gerekiyorsa fark veya oran hesapla.	03 Yorum cümleni sayı ve birimle destekle.

B. Sütun grafiği

- Sütunların boylarını karşılaştırarak verileri okumaya yarar.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

En uzun sütun, değer ölçeği aynıysa en büyük değeri gösterir.

C. Çizgi grafiği

- Verinin zaman içinde nasıl değiştiğini çizgiyle gösterir.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Bir haftanın sıcaklıkları çizgi grafiğinde gösterilebilir.

D. Daire grafiği ve oran

- Daire grafiğinde bütün %100 veya 360 derece kabul edilir.
- Parça–bütün ilişkisi önce toplamla karşılaştırılır. • Örnek: Daire grafiğinin dörtte biri 90 derecedir ve %25'i gösterir.
- Her parçanın yüzdesini toplamın 100 olduğunu dikkate alarak hesapla.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

40 öğrencinin 10'u satrancı seçtiyse pay 10/40=%25 ve daire dilimi 90° olur.

AYIRT ETME İPUCU

Daire dilimlerinin toplamı %100 etmelidir; veride eksik kategori varsa bunu belirt.

E. Tablodan çıkarım

- Tablo satır ve sütunlarının kesişiminde veri bulunur.
- En büyük, en küçük, toplam, fark ve zaman değişimi ayrı hesaplamalardır.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

A sınıfı 18, B sınıfı 22 kitap okuduysa toplam 40, fark 4 kitaptır; B sınıfı 4 kitap daha fazla okumuştur.

AYIRT ETME İPUCU

"B sınıfı iki kat okudu" gibi iddiaları sayılar desteklemedikçe yazma.

1.2 Sayısal Veriyi Doğru Yorumlama

A. Grafiklerde Artış ve Azalışı Yorumlama

- Grafik ekseninde birimin ve ölçeğin ne olduğu anlaşılmadan sayıları karşılaştırmak yanlıştır.
- Artış yüzdesi ve mutlak artış aynı şey değildir; başlangıç değeri önemlidir.

Nasıl bulunur? / Nasıl uygulanır?

1. Grafiğin başlığını, iki ekseni ve birimi belirle.
2. İki değer arasındaki sayısal farkı hesapla.
3. Oransal fark soruluyorsa başlangıç değerine böl.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

Sayı 20'den 30'a çıktıysa 10 birim artış ve %50 oranında artış vardır; 30'dan 40'a çıkış yine 10 birimdir ama yaklaşık %33,3 oranındadır.

AYIRT ETME İPUCU

Grafik çizgisinin dikliğine bakarak eksen ölçeğini kontrol etmeden yorum yapma.

B. Tabloda toplam

- Verilerin toplanmasıyla bulunur.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

4 ve 6 kitabın toplamı 10 kitaptır.

C. Tabloda ortalama

- Verilerin toplamının veri sayısına bölünmesiyle bulunur.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

4 ve 6'nın ortalaması 5'tir.

D. Tabloda yüzde

- Bir parçanın bütündeki payını 100 üzerinden gösterir.

ÖRNEK & ÇÖZÜM

20 öğrencinin 5'i, grubun %25'idir.

Çözümlü örnek · Grafikten yorum yapmanın sınırı

Kitaplıkta pazartesi 10, salı 16, çarşamba 14 kitap ödünç verildi. Görevli, salı günkü artışın nedenini de grafiğin gösterdiğini söyledi.

İncelenen bölüm salı 16 · pazartesi 10

1. Belirle
Grafikteki birimin kitap sayısı olduğunu belirle.

2. İncele
16 − 10 işlemiyle altı kitaplık farkı hesapla.

3. Sonuca ulaş
Grafik farkı gösterir. Artışın nedenini bulmak için başka bilgi gerekir.

02 ETKİNLİKLER VE PEKİŞTİRME

UYGULAMA 1 **Cümle üzerinde uygulama**

"Bir sınıfta pazartesi 12, salı 15, çarşamba 9 kitap ödünç alındı." Hangi gün en çok kitap alınmıştır? Fark kaçtır?

TEST 1 **Çoktan seçmeli pekiştirme**

Hangi grafik zaman içindeki değişimi göstermeye elverişlidir?

A) metin özeti
B) çizgi grafiği
C) kelime bulutu
D) alfabetik liste

DOĞRU / YANLIŞ **Doğru–Yanlış | Yanlışı düzelt, kanıtını göster**

Her ifadeyi D veya Y olarak işaretleyiniz. Yanlış olanı sadece "yanlış" demekle bırakmayınız: altına doğru kuralı yazınız ve bir örnekle kanıtlayınız.

1 Sütun grafikleri kategoriler arası karşılaştırmada, çizgi grafikleri zamana bağlı değişimi göstermede sıklıkla kullanılır. Görselleştirme türü verinin yorumunu kolaylaştırmalıdır. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

2 Grafiği yorumlamadan önce başlık, eksen, ölçek, renk açıklaması ve birimler okunur. Birim değiştiğinde sayıları doğrudan karşılaştırmak yanıltabilir. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

3 Daire grafiğinde bütün %100 veya 360 derece kabul edilir. Parça–bütün ilişkisi önce toplamla karşılaştırılır. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

4 Çizgi grafiğinde düşen çizgi, veri değerinin kesinlikle arttığını gösterir. ☐ D ☐ Y

Yanlışsa düzeltme / kanıt: .....

EŞLEŞTİRME **Eşleştirme | Kavramdan kanıta git**

Soldaki kavramları sağdaki açıklama veya örneklerle eşleştiriniz. Ardından seçtiğiniz iki eşleştirme için birer cümlelik gerekçe yazınız. Bir kavramı bir kez kullanınız.

KAVRAMLAR	AÇIKLAMA / ÖRNEKLER
1 Başlık ve birimler	A 40 öğrencinin 10'u satrancı seçtiyse pay 10/40=%25 ve daire dilimi 90° olur.
2 Sütun ve çizgi grafikleri	B A sınıfı 18, B sınıfı 22 kitap okuduysa toplam 40, fark 4 kitaptır; B sınıfı 4 kitap daha fazla okumuştur.
3 Daire grafiği ve oran	C Bir çizgi grafikte x ekseni ay, y ekseni satış adediyse artışı adet üzerinden yorumlamak gerekir; "yüzde" ifadesi ayrıca hesap ister.
4 Tablodan çıkarım	D Ocak 20, Şubat 30, Mart 25 kitap verisi; Şubatın en yüksek, Martın Şubattan düşük olduğunu gösterir.

EŞLEŞTİRMELERİM

1 → ___ 2 → ___ 3 → ___ 4 → ___

BAĞLAMLI BOŞLUK DOLDURMA **Bağlamlı boşluk doldurma | Kuralı uygula**

Metni anlam ilişkilerini dikkate alarak tamamlayınız. Sadece sözcüğü yazmakla kalmayıp iki seçiminizi kısa bir gerekçeyle açıklayınız.

Sözcük havuzu ölçek · 100 · miktarı · zamanı

Bir çizgi grafiğinde yatay eksen genellikle _____, dikey eksen _____ gösterir. İki sütunun boyunu karşılaştırmadan önce _____ okunur. Yüzde olarak verilen dilimlerde tüm oranların toplamı _____ olmalıdır.

İki seçimin gerekçesi:

YAZMA ATÖLYESİ **Yazma atölyesi | Üret, göster, gerekçelendir**

Dört haftalık bir okul kütüphanesi ödünç verme tablosu tasarlayınız. Sayıları sırasıyla 24, 31, 29 ve 42 seçiniz. Artış ve azalışları hesaplayarak üç cümlelik nesnel bir yorum yazınız. Verinin göstermediği bir neden uydurmanın niçin yanlış olduğunu belirtiniz.

Yazmadan önce kontrol et:

- "Başlık ve birimler" ile ilgili örneğinizin neden doğru olduğunu gösteriniz.
- "Sütun ve çizgi grafikleri" açısından bir farklı kullanım veya karşı örnek ekleyiniz.
- Örneklerin bulunduğu sözcükleri ya da bölümleri işaretleyiniz.
- Yazınızı anlam, yazım ve noktalama bakımından gözden geçiriniz.

Metnim / çözümüm:

03 YORUMLAMA VE UYGULAMA SORULARI

SINAV SORUSU 1 **Karşılaştırmalı yorum**

"40 öğrencinin 10'u bisikletle geliyor." verisinin bütün içindeki oranını yüzde olarak yazınız.

SINAV SORUSU 2 **Tabloyu yorumla**

Bir okuma tablosunda pazartesi 25, salı 40, çarşamba 35 sayfa okunduğu yazıyor. En çok hangi gün okunmuştur? En çok ile en az arasındaki fark kaç sayfadır?

SINAV SORUSU 3 **Kanıta dayalı karşılaştırma: Başlık ve birimler**

“Tablo ve Grafik Okuma” konusunda “Başlık ve birimler” alt başlığındaki örneği inceleyiniz. Örneğin hangi kuralı gösterdiğini, karar vermenizi sağlayan sözcük veya eki işaretleyerek açıklayınız. Ardından aynı kuralı gösteren fakat farklı sözcükler kullanan yeni bir cümle üretiniz; hangi durumda kuralın artık geçerli olmayacağını da bir karşı örnekle gösteriniz.